

Mauri Saarinen

# **LOMAUTTAMINEN**

**Perusteet, menettelytavat sekä  
työ- ja sosiaali oikeudelliset  
seuraamukset**

Alma Talent  
Helsinki 2016

Copyright © Talentum Media Oy ja Mauri Saarinen  
Yhteistyössä Lakimiesliiton Kustannus

Kansi: Sirpa Puntti

Taitto: NotePad

ISBN 978-952-14-2258-4

ISBN 978-952-14-2926-2 (sähkökirja)

ISBN 978-952-14-2259-1 (verkkokirja)

BALTO print

Liettua 2016

*Palaute kirjasta: [protoimitus@almamedia.fi](mailto:protoimitus@almamedia.fi)*

# SISÄLLYS

Alkusanat .....	5
<b>1</b> Lomauttamisen yleispiirteet.....	13
1.1 Lomauttamisen määritelmä sekä lomauttamisen yleisyys Suomessa ja kansainvälisesti.....	13
1.2 Lomauttamista koskeva lainsäädäntö ja sopimusmääräykset.....	19
1.3 Lomauttamisen käsitteen lyhyt historia .....	21
1.4 Lomauttamisen kesto ja muodot .....	25
<b>2</b> Lomauttamisen perusteet .....	29
2.1 Lomauttaminen irtisanomisperusteella.....	29
2.2 Työn tilapäinen vähentyminen lomautusperusteena .....	45
2.3 Määräaikaisessa työsuhteessa olevan työntekijän lomauttaminen.....	50
2.4 Oppisopimussuhteessa olevan työntekijän lomauttaminen.....	54
2.5 Henkilöstön edustajan lomauttaminen .....	56
2.6 Sopimukseen perustuva lomauttaminen .....	60
2.7 Lomauttamisperusteet julkisella sektorilla....	63
2.8 Kurinpidollinen lomauttaminen.....	70
2.9 Osa-aikaistamisen ja lomauttamisen erot.....	71
2.10 Virantoimituksesta pidättäminen julkisella sektorilla.....	74
2.11 Lomautukseen rinnastettavat tilanteet .....	77

<b>3</b>	<b>Lomauttamisen menettelytavat.....</b>	<b>81</b>
<b>3.1</b>	<b>Yhteistoimintamenettely lomauttamistilanteissa.....</b>	<b>81</b>
3.1.1	Yhteistoimintamenettelyn tavoitteet .....	82
3.1.2	Henkilöstön edustajat yhteistoimintaneuvotteluissa.....	83
3.1.3	Työnantajan neuvotteluesitys yhteistoimintaneuvottelujen käynnistämiseksi .....	87
3.1.4	Yhteistoimintaneuvotteluvaihtoehdon sisältö..	89
3.1.5	Neuvottelu-aika lomautustilanteissa.....	91
<b>3.2</b>	<b>Ennakkoselvitys lomauttamisesta pienyrityksissä .....</b>	<b>96</b>
<b>3.3</b>	<b>Lomauttamisjärjestys .....</b>	<b>98</b>
<b>3.4</b>	<b>Lomautusilmoitus .....</b>	<b>101</b>
<b>3.5</b>	<b>Todistus lomauttamisesta .....</b>	<b>107</b>
<b>3.6</b>	<b>Lomauttamisen peruuttaminen, siirtäminen tai keskeyttäminen .....</b>	<b>107</b>
<b>4</b>	<b>Lomauttamisen oikeusvaikutukset .....</b>	<b>113</b>
<b>4.1</b>	<b>Työntekijän lojaalisuusvelvollisuus lomautuksen aikana .....</b>	<b>113</b>
<b>4.2</b>	<b>Lomautetun työntekijän vuosilomaedut .....</b>	<b>116</b>
4.2.1	Lomautuksen vaikutus vuosiloman pituuteen .....	117
4.2.2	Aikaprioriteettiperiaate vuosiloman laskennassa.....	127
4.2.3	Säästövapaan käyttäminen lomautuksen aikana.....	129
4.2.4	Lomautuksen vaikutus vuosilomapalkan määrään .....	131
<b>4.3</b>	<b>Lomautus ja muu samanaikainen poissaolo .....</b>	<b>136</b>
<b>4.4</b>	<b>Osa-aikaisesti lomautetun työntekijän palkan määrittely.....</b>	<b>139</b>

4.5	Lomautetun työntekijän oikeus arkipyhäkorvaukseen .....	141
4.6	Lomautus ja vuotuisen työajan lyhentäminen (pekkasvapaat) .....	144
4.7	Luontoisedut ja lomautus .....	146
4.8	Lomautetun työntekijän oikeus työterveyshuoltopalveluihin ja muihin henkilökuntaetuihin .....	148
4.9	Lomautuksen vaikutus osa-aikaeläkkeeseen .....	152
4.10	Eläketurvan karttuminen lomautuksen aikana .....	156
4.11	Lomautetun työntekijän oikeus nostaa henkilöstörahasto-osuutensa .....	157
4.12	Vahingonkorvaus ja/tai rangaistus lainvastaisesta lomauttamisesta .....	159
4.13	Työtapaturma- ja ammattitautisuojaan väliaikainen päättyminen .....	162
<b>5</b>	<b>Lomautuksen päättyminen .....</b>	<b>165</b>
5.1	Lomautuksen päättyminen työnteon jatkumiseen .....	165
5.2	Lomautetun työntekijän oikeus päättää työsopimus .....	170
5.3	200 päivän sääntö lomautustilanteissa .....	171
5.4	Lomautetun työntekijän työsuhteen päättäminen työnantajan toimesta .....	179
<b>6</b>	<b>Lomautetun työntekijän sosiaaliturva .....</b>	<b>189</b>
6.1	Työttömyysturva lomautuksen aikana .....	189
6.1.1	Työttömyysturvan lähteet .....	189
6.1.2	Työttömyysetuuden saamisen työvoimapoliittiset edellytykset .....	190

6.1.3	Työvoimapolitiittisesti moitittava menettely ..	<b>192</b>
	Erokarenssi.....	<b>192</b>
	Kieltäytymiskarenssi .....	<b>194</b>
6.1.4	Työttömyysetuuden saamisen yleiset rajoitukset .....	<b>197</b>
6.1.5	Vakuutus- ja työssäoloehto sekä omavastuu-aika .....	<b>199</b>
6.1.6	Lomautetun työntekijän oikeus työttömyysetuuteen.....	<b>202</b>
	Sovitelu työttömyysetuus .....	<b>202</b>
	Sovittelujakso .....	<b>204</b>
	Soviteltua päivärahaa koskevat rajoitukset ...	<b>205</b>
	Sovittelussa huomioon otettava tulo .....	<b>206</b>
	Oikeus täyteen työttömyysetuuteen .....	<b>207</b>
6.1.7	Arkipyhäkorvaus ja työttömyysetuus.....	<b>209</b>
6.1.8	Työttömyysetuus määräaikaissa työsuhteessa .....	<b>209</b>
6.1.9	Työttömyyspäivärahan määrä .....	<b>210</b>
6.1.10	Lomautetun työntekijän oikeus työmarkkinatukeen .....	<b>215</b>
6.1.11	Lomautetun työntekijän muutosturva .....	<b>219</b>
	Työ- ja elinkeinotoimiston palvelut lomautustilanteissa.....	<b>221</b>
	Lomautetun työntekijän omaehtoisen opiskelun tukeminen.....	<b>221</b>
6.1.12	Työttömyysetuuden hakeminen ja maksaminen.....	<b>222</b>
<b>6.2</b>	<b>Toimeentulotuki .....</b>	<b>226</b>
<b>6.3</b>	<b>Palkkaturva .....</b>	<b>229</b>
<b>LIITTEET .....</b>		<b>233</b>
<b>Liite 1: Esitys yhteistoimintaneuvottelujen käynnistämiseksi .....</b>		<b>233</b>
<b>Liite 2: Ennakkoselvitys lomauttamisesta .....</b>		<b>234</b>
<b>Liite 3: Henkilökohtainen lomautusilmoitus .....</b>		<b>235</b>

Liite 4: Ilmoitus työsuhteen päättymisestä 200 päivää jatkuneen lomautuksen jälkeen .....	236
Liite 5: Yhteistoimintaneuvottelujen pöytäkirja ...	238
Liite 6: Sopimus lomauttamisesta .....	239
Liite 7: Oikeustapausluettelo.....	240
Oikeustapausluettelo .....	241
Asiahakemisto .....	243